

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

ناگزیرها / ناممکن‌های جامعه‌شناسی

جواد افشارکهن^۱

چکیده

تاکنون پرسش و بحث اصلی در قلمرو جامعه‌شناسی و مرزهای فکری آن عمدتاً درباره آنچه جامعه‌شناسی باید بدان پردازد متمرکز بوده است. براین اساس دستورکارهای مختلفی مبتنی بر نظریات و پیش‌فرض‌های گوناگون عرضه شده و یا محل مناقشه و اظهارنظر بوده است. بر این اساس به طور مداوم درباره آنچه وظیفه و رسالت جامعه‌شناسی و یا آنچه جامعه‌شناسی باید بدان پردازد بحث و گفتگو شده است. به نظر می‌رسد باید اکنون جایی نیز برای تبادل نظر درباره آنچه جامعه‌شناسانه نیست و یا جامعه‌شناسی نباید بدان پردازد باز شود. این مهم بخصوص در شرایط جامعه ایران ضرورت دارد که گویی با انباشت انتظارات از جامعه‌شناسی از یک سو و مباحثه برسر کاستی‌های آن از سوی دیگر درگیر است. شناخت محدودیت‌های مترتب بر حوزه آگاهی بشری باید به شکل خاص بر محدودیت‌های برآمده از قلمرو شناخت جامعه‌شناسانه نیز متمرکز گردد. براین اساس پرسش‌های این مقاله این گونه قابل طرح است: چه پرسش‌هایی را نباید در قلمرو جامعه‌شناسی مطرح نمود؟ و راه کار کدام مسائل را نباید از جامعه‌شناسی انتظار داشت؟ به عبارت دیگر برای حل کدام دسته از مسائل نباید به جامعه‌شناسی پرداخت و نهایتاً این که حدود انتظارات ما از جامعه‌شناسی تا کجا باید امتداد داشته باشد؟ مطالعه در تاریخ جامعه‌شناسی و سیر تحول در آموزه‌ها و تجربیات برآمده از آن‌ها محور روش‌شناسانه انجام این تحقیق است. جامعه‌شناسی در کشور ما در معرض انواع گسترده‌ای از انتظارات و خواسته‌ها قرار دارد. انباشت مسائل اجتماعی از یک سو و تحول مداوم در گستره روابط اجتماعی از سوی دیگر موجب می‌شود جامعه‌شناسی نتواند به شکل موثر نسبت به پاسخگویی به این خواسته‌ها واکنش نشان دهد. از سوی دیگر، بسیاری از این خواسته‌ها در فضایی خارج از قلمرو دانش جامعه‌شناسی باید طرح شوند. این همه به گسترش فضای ابهام و

^۱ دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه بوعلی سینا همدان، j.afsharkohan@yahoo.com

پیچیدگی در جامعه‌شناسی ایران منجر شده است. جامعه‌شناسی در چنین زمینه‌ای عمدتاً در معرض نوعی ناکارآمدی تصور می‌شود و دفاع از آن به امری دشوار بدل می‌گردد. تحدید حوزه آگاهی جامعه‌شناختی، تعیین مرزهای تفکر و اندیشه جامعه‌شناسانه و اولویت‌بندی مسائل قابل کنترل اجتماعی می‌تواند به درک صائب‌تری از حدود توانایی‌های جامعه‌شناسی منجر گردد. در مقابل باید در برابر هر نوع دعوتی که می‌کوشد جامعه‌شناسی را به دانشی همه‌کاره و نامحدود بدل سازد مقاومت نمود. جامعه‌شناسی بدین ترتیب باید نقشه راهی برای خود داشته باشد که نه صرفاً مشخص‌کننده توانایی‌های آن بلکه نمایان‌گر ناتوانی‌ها و ناگزیری‌های اجتناب‌ناپذیر آن نیز باشد.

واژه‌های کلیدی: جامعه‌شناسی جامعه‌شناسی، شناخت جامعه‌شناختی، مسائل اجتماعی، ناتوانی - های جامعه‌شناسی، قلمرو جامعه‌شناسی.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله